

Lausuntopyyntö 12.5.2025

HE 34/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Yleisradio Oy:stä annetun lain muuttamisesta

Radiomedia kiittää valiokuntaa kutsusta asiantuntijakuulemiseen ja esittää kirjallisena lausuntonaan asiassa seuraavaa:

Pääviestit

- Yleisradion tietojen julkaisuvelvoitetta tulisi selventää esityksen 7 b §:ssä (Avoimuus ja tietojen julkaiseminen) ja pykälään tulisi lisätä uusi toinen momentti. Yleisradiolaissa tulisi todeta, että Yleisradion on julkaistava kalenterivuositain osasto-, yksikkö- ja aluetoimituskohtaiset henkilöstö- ja muut kulunsa selkeässä ja helposti saavutettavassa muodossa.
- Valiokunnan mietinnön kirjauksilla tulisi täydentää ehdotetun uuden 7 b §:n yksityiskohtaisia perusteluja, jotta esityksessä tavoiteltu avoimuus toteutuisi myös käytännössä. Yleisradion toimittajien lähdesuoja tai lähteiden anonyymin ilmaisun suoja taikka Yleisradion liikesalaisuus- tai salassapitositoumukset eivät käytännössä vaarannu yhtiön laajemman avoimuuden vuoksi.
- Yleisradion valvonta on muutettava yhtiöstä riippumattomaksi.

Avoimuusvelvoitetta tarkennettava

Radiomedia kiinnittää huomiota lakiin lisättäväksi ehdotettavaan 7 b §:ään, joka koskee Yleisradion toiminnan ja talouden avoimuutta. Säännöksen mukaan yhtiön on edistettävä taloutensa ja toimintansa avoimuutta. Sanamuoto jättää käytännössä yhtiölle avoimen harkintavallan siitä, miten se avoimuutta edistäisi, jolloin säännös jää hyvin väljäksi ja heikoksi velvoittavuudessaan myös oikeusministeriön 13.3.2025 lausunnon mukaan.

Näin ollen Radiomedia ehdottaa, että esityksen 7 b §:ää täydennetään lisäämällä pykälään toinen momentti seuraavasti: *"Yhtiön on julkaistava kalenterivuositain osasto-, yksikkö- ja aluetoimituskohtaiset henkilöstö- ja muut kulunsa selkeässä ja helposti saavutettavassa muodossa."* Uuden momentin tarkoitus on varmistaa, että yhtiön avoimuus ja tietojen julkaiseminen toteutuvat Yleisradiossa myös käytännössä tehokkaasti.

Lisäksi Radiomedia ehdottaa, että valiokunta täydentäisi valiokunnan mietinnöllä esityksen 7 §:n yksityiskohtaisia perusteluja seuraavasti:

- *Valiokunta pitää tärkeänä, että Yleisradio noudattaa avoimuudessa periaatetta, jonka mukaan Yleisradiolla on velvollisuus julkaista kalenterivuositain tietoja kuluistaan osakeyhtiölakia (624/2006) ja kirjanpitolakia (1336/1997) laajemmin;*
- *Yleisradion tulee julkaista tiedot Yleisradion henkilöstökuluista, sisältöjen jakelukuluista, digitaalisen palvelukehityksen kuluista ja muista liiketoiminnan kuluista eritellysti Yleisradion organisaation kaikkien kulloistenkin osastojen ja yksiköiden osalta. Osastot kattavat myös Yleisradion tukipalveluista vastaavat osastot kuten esimerkiksi Henkilöstö- ja turvallisuus, Viestintä ja brändi sekä Talous;*
- *Tiedot tulee julkaista eriteltyinä Yleisradion yksittäisten suomen-, ruotsin- ja saamenkielisten alueellisten toimitusten osalta;*
- *Yleisradion tulee julkaista kulunsa lähtökohtaisesti eriteltynä kululajeittain vastaavasti kuin yhtiön viimeksi vahvistetun tilinpäätöksen tuloslaskelman eriä koskevissa liitetiedoissa, siltä osin kuin näin eriteltyt kulut ovat kohdennettavissa osasto-, yksikkö- tai aluetoimituskohtaisesti;*
- *Yleisradion tulee julkaista henkilöstökulunsa eriteltynä palkkoihin ja palkkioihin, eläkekuluihin sekä muihin henkilösivukuluihin; ja*
- *Yleisradion tulee julkaista niin sanotut muut liiketoiminnan kulunsa lähtökohtaisesti eriteltynä korvauksiin musiikin käytöstä, esitys-, tekijänoikeus- ja uusintakorvauksiin, ohjelmatoiminnan muihin palveluihin, ohjelmatoiminnan muihin kuluihin, jakelukuluihin, teknologiakuluihin, vuokriin ja kiinteistökuluihin sekä muihin kuluihin.*

Edellä lueteltuja kulu- ja korvaustyyppejä voidaan Radiomedian näkemyksen mukaan julkaista lähteiden tai anonyymien ilmaisun suojaan taikka liikesalaisuuksia vaarantamatta. Lähdesuoja tai anonyymien ilmaisun suoja taikka Yleisradion liikesalaisuus- tai salassapitositoumukset eivät vaaranna edellä mainittujen tietojen ja kulujen julkaisemisesta.

Yleisradiolain 7 §:ssä tulisi nimenomaisesti todeta, että Yleisradion on julkaistava kalenterivuositain osasto-, yksikkö- ja aluetoimituskohtaiset henkilöstö- ja muut kulunsa selkeässä ja helposti saavutettavassa muodossa, kuten edellä on ehdotettu.

Yleisradion valvonta muutettava yhtiöstä riippumattomaksi

Radiomedia on muun muassa Yleisradion audio on demand -palveluita koskevassa ennakoarviointia koskevan prosessin yhteydessä kiinnittänyt huomiota siihen, että Yleisradion julkisen palvelun tehtävän valvonta on Suomessa uskottu yhtiön hallintoneuvostolle, joka on oikeudellisesti ja tosiasiallisesti osa Yleisradion johtoa. Hallintoneuvoston tehtäviin kuuluu esimerkiksi Yleisradion strategiasta sekä talouden ja toiminnan suuntaviivoista päättäminen. Hallintoneuvosto ei siten ole yhtiön johdosta riippumattoman tavalla, jota EU:n valtioneuvoston edellyttää yleisradioyhtiötä valvovalta elimeltä.

EU:n yleisradiotoimintaa koskeva sääntely edellyttää lähtökohtaisesti, että valvonta uskotaan elimelle, joka on tosiasiallisesti riippumaton yleisradioyhtiön johdosta. Yleisradion toiminnan valvonnalla on keskeinen merkitys yksityisen media-alan ja julkisen palvelun yleisradioyhtiön toimivan rinnakkaiselon varmistamisessa. Yleisradion nykyiseen valvontajärjestelyyn liittyvät epäkohdat tulee korjata mahdollisimman pian.

Lopuksi

Radiomedia pitää tärkeänä varmistaa Yleisradion itsenäinen ja ulkopuolisesta painostuksesta riippumaton uutistiedonvälitys ja vapaat julkaisupäätökset kaikissa olosuhteissa ja kaikista uutisaiheista. Radiomedia kannattaa esityksessä ehdotettuja 6 d §:n ja sen yksityiskohtaisten perustelujen kirjauksia, jotka ovat olennaisesti parantuneet luonnoksessa ehdotetusta. Oikeus hankkia ja vastaanottaa luotettavaa, ammattimaisesti tuotettua journalistista tietoa on yhä tärkeämpi osa kansalaisten sananvapautta.

Radiomedia ry

Stefan Möller
toimitusjohtaja

Anna Paimela
johtava asiantuntija

RadioMedia ry on kaupallisen radiotoimialan kattojärjestö, jonka tehtävänä on edistää kaupallisen radiotoiminnan harjoittamista ja tukea alan kehitystä Suomessa. Liitto edustaa sekä paikallisia että valtakunnallisia radiotoimijoita Suomessa.

Lisätietoja: Anna Paimela, anna.paimela@radiomedia.fi, +358 40 1648626.